

4. Полехіна В.М. Педагогічне краєзнавство як сучасна інноваційна тенденція у підготовці фахівців у вищих педагогічних навчальних закладах / В.М.Полехіна // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – №10. – С.194-199.
5. Побірченко Н.С. Педагогічне краєзнавство: теоретико-методологічні аспекти // педагогічна і психологічна науки в Україні збірник наукових праць до 15-річчя АПН України у 5 томах. Т.1: Теорія і історія педагогіки. – К.6, Педагогічна думка, 2007. – С. 79 – 81.
6. Радул В.В. Діагностика особистості майбутнього вчителя / В.В.Радул, К., 1995. 180с.
7. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л.О.Хомич, К.: «Magіstr-S»,1998. 200с.

References

1. Bezpalko, V.P.Fundamentals of the theory of pedagogical systems: problems and methods of psychological support of technical teaching systems / V.P.Bezpalko. – Voronezh, 1997. – 131 s.
2. Gusak P. M. Technology of learning by students the didactic theories / P.M. Gusak. – Lutsk, 1966. – 120 s.
3. Korobchenko, A.A .Problems of Personality-Oriented Education in Higher Educational Institutions / A. A. Korobchenko // Collection of scientific works of Berdyansk Pedagogical University. Series "pedagogical sciences". – Berdyansk: BDPU, 2005. – №4. – 210 s.
4. Polechin V.M/ Pedagogical local lore as a modern innovat ivetendency in the training of specialist sathigher pedagogical educational establishments / V.M.Polechin // Problems of preparing a modern teacher. - 2014 - 10. – P. 194 – 199.
5. Pobirchenko, N.S. Pedagogical local lore: theoretical and methodological aspects // pedagogical and psychological sciences in Ukraine 6 collection of scientific works for the 15th anniversary of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine in 5 volumes. T.1: Theory and history of pedagogy. - K.6 Pedagogical Dumka, 2007. – P. 79 – 81.
6. Radul, V.V. Diagnostics of the personality of the future teacher / V.V.Radul, K., 1995. – 180s
7. Khomich, L.O. Professional-pedagogical training of a primary school teacher/ L.O. Khomich, K. : "Master-S", 1998. – 200 s.

В статье рассмотрены особенности построения модели работы учителя с учетом его педагогически краеведческой деятельности. Определены основные аспекты готовности к педагогически краеведческой деятельности, отражены в предложенной модели: структурность, иерархичность, интегративность и целостность. Представлены составляющие модели специфическому воздействию педагогического краеведения как система образующего фундаментального ядра: мотивы педагогически краеведческой деятельности, знания педагогического краеведения, педагогически краеведческие умения и навыки, а именно: мотивационный, содержательный и процессуально-деятельностный. Выявлены педагогические условия функционирования разработанной системы педагогически краеведческой подготовки учителей и определено место педагогического краеведения в системе указанной подготовки.

Ключевые слова: система, модель, педагогическо-краеведческая подготовка, готовность к педагогически-краеведческой деятельности, положение, принципы, педагогическо-краеведческие знания, умения и навыки.

The article deals with the peculiarities of constructing a model of a teacher based on its pedagogical local lore activity. The basic aspects of readiness for pedagogical local lore activity which are reflected in the proposed model: structure, hierarchy, integrability and integrity, are determined. The model components are represented in accordance with the specific influence of pedagogical local lore as a system of creating the fundamental nucleus: motives of pedagogical local lore activity, knowledge of pedagogical local lore, pedagogical local lore ability and skills, namely: motivational, substantive and procedural-activity. The main statements of the model which includes a system of pedagogical ethnographic training of a future specialist are specified, diagnostics on the basis of differentiation of means of pedagogical action on the level of formation of readiness; the leading role of the activity and communication in the formation of a specialist; the unity of the motivational, substantive and procedural-activity components of readiness; unity of theoretical and practical training of students; optimality, consistency and continuity in the organization of the educational process. The pedagogical conditions of functioning of the developed system of training of a teacher are revealed, professional pedagogical and ethnographic orientation of students' training; stimulation of cognitive activity of students; introduction of active pedagogical technologies into the educational process; moral and psychological atmosphere in the student's team The place of pedagogical local lore in the system of the specified training is determined.

Key words: system, model, pedagogical local lore training, readiness for pedagogical local lore activity, statements, principles, pedagogical local lore knowledge, ability, skills.

УДК 378.14:336

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-91-95

Михальчинець Галина Томівна,

старший викладач,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ

У статті проаналізовано проблему фахової підготовки фахівців економічного профілю, підходи до інтеграції фундаментальних та фахових навчальних дисциплін при підготовці фахівців-економістів у системі вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта, фундаментальні дисципліни, фахові дисципліни, інтеграція знань, фахова підготовка, фахівець-економіст.

Постановка проблеми. Євроорієнтований розвиток України та підписання Болонської конвенції передбачили зміни у вищій школі та її модернізацію. Урбанізоване сучасне суспільство має широкомасштабну потребу в освітній підготовці членів суспільства, формуванні особистості, що здатна до саморозвитку і самовдосконалення. Якісна фахова освіта покликана вирішувати складний комплекс найрізноманітніших завдань, пов'язаних з підготовкою майбутніх професіоналів, які готові бути учасниками сучасного європейського ринку праці, бути мобільними та

генерувати свої знання в практичну діяльність у обраній до вивчення галузі. Сучасна освічена молода людина має легко адаптуватися до швидкозмінних соціальних та технологічних умов, бути з високим інтелектуальним і творчим потенціалом, вміти використовувати набуті знання у розв'язанні виробничих, політичних, економічних та інших задачах, фахівцем галузі якої він є.

Фахова освіта та компетентність економіста покликани формувати в студентів здатність збирати, обробляти,

систематизувати та узагальнювати інформацію з питань фінансово-бюджетної, податкової та кредитної політики, а також політики у сфері фінансів підприємств, здійснювати операції аналізу, синтезу, порівняння, систематизації, оперувати економічними поняттями і використовувати фундаментальні принципи та комплексні методи при розв'язуванні ситуаційних завдань, здатність оцінити та обґрунтувати рівень ризику в процесі прийняття фінансових рішень, формулювати власну точку зору з аналізу фінансового дослідження.

Тому актуальним є підготовка фахівців нового рівня, які повинні відповідати вимогам сучасних зрушень в економіці країни. У зв'язку з цим постає потреба розробки навчальних програм на основі інтеграції фундаментальної і трансформації фахової підготовки майбутніх економістів. Розв'язання даної задачі стане ефективним засобом удосконалення вищої освіти, сприятиме опануванню фахово-орієнтованих навчальних дисциплін на якісно вищому рівні, цілеспрямовано готуватиме студентів до майбутньої професійної діяльності, забезпечуватиме знання та вміння їх отримувати на довготривалу перспективу, а отже, професійну мобільність та конкурентоспроможність майбутніх фахівців.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Під інтеграцією розуміють процес становлення цілісності. Вона дає змогу сприймати предмети і явища цілісно, різнобічно, системно. Інтеграція освітніх галузей, методів і форм навчання сприяє підвищенню рівня практичних умінь та навичок їх застосування. Використання інтегрованого підходу до організації навчально-виховного процесу відкриває цілий ряд можливостей для різнобічного, нетрадиційного, практичного засвоєння набутих знань. Професійна підготовка майбутніх фахівців у вищій школі є предметом численних наукових досліджень, що охоплюють різноманітні її аспекти, зокрема: сучасна філософія вищої освіти (І. Зязюн, В. Кремень, В. Андрущенко), проблеми неперервної професійної освіти, дидактики та методики навчання у вищій школі (А. Алексюк, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, М. Лещенко). Значний внесок у розв'язання питання підготовки фахівців економічного профілю зробили Н. Волкова, З. Гіптерс, Г. Гребенюк, М. Коляда, Г. Копил, В. Стасюк, Г. Товканець та ін. Питання процесу фахової підготовки майбутніх економістів розглядається у працях дослідників Г. Астапової, С. Вітвицької, Л. Вовк, В. Дорохіна, Л. Казаріна, В. Косаріної та ін. Значна увага приділяється впровадженню активних методів і форм навчання, зокрема тренінгів у процес професійної підготовки майбутніх економістів Л. Бондаревою, І. Носаченко, Т. Поясок, та ін.

Результати проведеного аналізу дозволили встановити недостатню розробленість питання інтеграції знань при підготовці фахівців-економістів при вивченні фундаментальних, фахових, прикладних навчальних дисциплін.

Мета статті: визначення підходів до інтеграції фундаментальних, фахових та прикладних навчальних дисциплін при підготовці економістів у ЗВО.

Результати дослідження. Предметна система навчання, яка використовується в освіті, побудована на традиційно сформованому у науці поділі предметних галузей знань. Ряд галузей знань, що є фундаментальними навчальними дисциплінами, виокремлюються і побудова та встановлення між ними зв'язків відбувається вкрай повільно. Така ієрархія галузей не продукує підготовку сучасних, мобільних, універсальних економістів. Закономірно та обґрунтовано, що фахівцям різних професій в певних ситуаціях бракує інтегрованих знань та загальнометодологічних уявлень, що пояснюється реальною відсутністю цілеспрямованого формування у процесі навчання у ЗВО здатності до здійснення такої діяльності. Адже сьогодні переважна більшість виробництв вимагає принципово нових технічних і технологічних підходів, які можуть розробити і реалізувати тільки фахівці, здатні інтегрувати ідеї з різних галузей науки, оперувати міжпредметними категоріями, комплексно сприймати інноваційний процес [6].

У термінологічному словнику з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів, інтеграція (лат. – відновлення, заповнення, цілий) трактується як сторона процесу розвитку, пов'язана з об'єднанням у ціле раніше різнорідних частин та елементів. Процеси інтеграції можуть мати місце як у рамках уже діючої системи, так і при виникненні нової системи з раніше незв'язаних елементів. При цьому, частини інтегрованого цілого можуть мати різний ступінь автономії. У ході процесів інтеграції у системі збільшується обсяг та інтенсивність взаємозв'язків і взаємодій між елементами, зокрема надбудовуються нові рівні управління [10].

Тобто, об'єктами інтеграції є: елементи інтеграції (об'єкти, явища чи процеси, які інтегруються), підстава інтеграції (система об'єктивних передумов чи обґрунтування доцільності об'єднання елементів) та проінтегрований об'єкт [1].

Міжпредметна інтеграція при підготовці економістів може бути реалізованою на трьох рівнях (Рис.1)

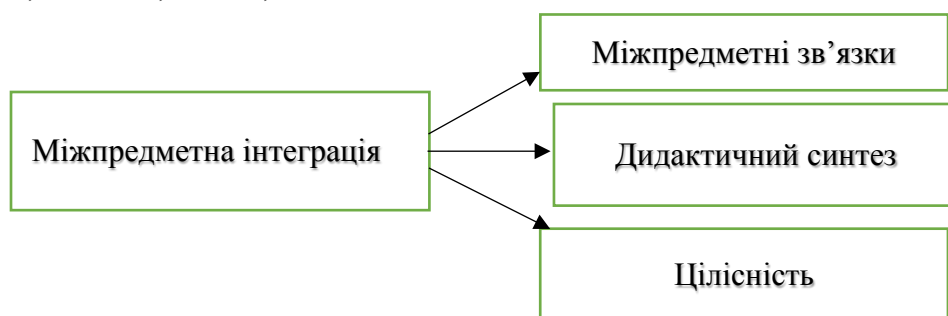

Рис. 1. Міжпредметна інтеграція при підготовці економістів [1-4]

1. Міжпредметні зв'язки означають існування певного рівня відносин між явищами, що вивчаються, спільністю цілей навчання, тобто на цьому рівні можливе поєднання будь-яких дисциплін, що підвищать загальну та фахову компетентність.

2. Дидактичний синтез, що полягає в об'єднанні форм навчальних занять.

3. Цілісність, тобто повна змістовна та процесуальна єдність, що означає як збіг цілей, так і єдність в змісті, принципах, методах та засобах навчання. На цьому рівні може йти мова про створення нової дисципліни [1-4].

Перераховані рівні стосуються переважно предметів одного циклу, проте, міжпредметні зв'язки можуть бути посилені шляхом

створення спільних проектів з іншими випускаючими кафедрами та, обов'язково, з кафедрами іноземних мов, де компетенції, що не можуть бути сформовані підчас занять з профільних дисциплін з-за їх формату, можуть бути компенсовані за рахунок іноземної мови. Якщо ж рівень студентів сягає високого рівня із знанням іноземної мови на рівні B2, C1 то можна вже говорити про впровадження технології занурення, коли фахову дисципліну читають іноземною мовою. Сучасна європейська інтеграція, в тому числі і наукова, можливість обміну студентами, подвійного навчання, закордонного стажування висувають мовні вимоги та нові вміння студентів.

Для ефективної інтеграції треба виділити педагогічні умови, які допомагають у формуванні професійної компетентності

випускника: крім міжпредметного характеру навчання – це використання інформаційних технологій, що створюють умови для вирівнювання знань студентів, а також є корисним інструментом у самодіагностиці, та орієнтація на проблемний підхід, пошук нестандартних шляхів розв'язання професійних завдань [6].

За дослідженнями В. Стасюк, професійна підготовка буде більш продуктивною, якщо враховувати ті педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців, які цілком дозволять готувати висококваліфікованих економістів, здатних працювати в комп'ютерних мережах; володіють навичками електронного бізнесу; вміють самостійно мислити, вільно оперувати ринковими поняттями; аналізувати ринкову ситуацію, прогнозувати її розвиток; приймати ефективні рішення, що відповідають реальній ситуації, обґрунтовувати їх; вільно володіють комп'ютерною й офісною технікою та ін. [9]. Практична підготовка в реальних бізнес-компаніях, інноваційних проектах, базисних банках дозволить інтегрувати теоретичні знання в практичну підготовку, підвищить рівень користування програмними пакетами, цифровими, електронними та інформаційними потоками, що дозволить майбутнім економістам створити власну мобільну свідомість та правильну організацію робочого часу.

Така думка простежується і у науковця Н. Жукович-Дородних, який під педагогічними умовами фахової підготовки студентів економічних спеціальностей розуміє сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів навчально-виховного процесу, а саме професійної – практичної підготовки, від реалізації яких залежить рівень сформованості професійних умінь майбутніх фахівців [5].

Загалом науковцями виділено наступні педагогічні умови підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю, а саме:

- застосування інтеграційного підходу до вивчення економічних дисциплін;
- використання інноваційних підходів діяльності педагогів; урахування рівнів професійної адаптованості фахівців економічного профілю;
- вільне володіння комп'ютерною технікою;
- забезпечення взаємозв'язку навчального матеріалу фундаментальних економічних дисциплін зі змістом господарської діяльності підприємств при набутті студентами знань, умінь та навичок вирішення організаційно-управлінських і фінансово-господарських завдань;
- надання спрямованості фундаментальної економічної освіти на формування в студентів мотивів до оволодіння професійно значущими знаннями та вміннями;
- наближення процесу підготовки студентів до практичної діяльності економіста сучасного підприємства [3].

При підготовці фахівців-економістів у змісті фахової підготовки обов'язково є навчальні дисципліни, що забезпечують знання зі спеціальності та є основою для формування практичних умінь та навичок. Спеціальна підготовка розглядається як сукупність професійно зорієнтованих дисциплін, котрими розвиваються й доповнюються фундаментальні курси, змістом яких вагомо формується готовність майбутнього фахівця до своєї майбутньої професійної діяльності. Результатом інтеграції, в даному випадку, є систематизована сукупність знань, умінь, навичок, досвіду творчої діяльності, що формуються на основі різних дисциплін, їхньої зорієнтованості на формування в майбутнього фахівця цілісної картини світу, системного мислення, вміння комплексно розв'язувати професійні проблеми, розглядати явища в усіх можливих відношеннях і зв'язках [7].

У роботі О. Левчук [7] теоретично обґрунтовано такі педагогічні умови інтеграції спеціальної підготовки економістів, як формування системи економічних та спеціальних знань вибраного профілю на основі інтегративного підходу; використання проблемного підходу до структурування змісту навчання на основі ідей міждисциплінарної інтеграції; реалізації модульної організації навчання з використанням нових інформаційних технологій на основі

інтегративного підходу; реалізації метапідходу й конструювання інтегрованих метапредметів («Основи фінансово-економічних розрахунків», «Математичне моделювання і прогнозування», «Економічна статистика», «Економічний аналіз», «Фінансовий аналіз», «Фінансовий менеджмент»).

Важливим при підготовці економістів є розробка змістовної та процесуальної частин інтегративно-модульної технології. Розробка інтегрованого змісту відбувається на основі системного аналізу існуючої навчально-програмної документації, визначення споріднених навчальних дисциплін професійно-теоретичної підготовки (які в даному випадку є «ядром» інтеграції) та дисциплін загальнопрофесійної підготовки, як зв'язані з ними за змістом. Визначені таким чином дисципліни, в залежності від предмета вивчення об'єднують в блоки модульної програми. Навчальні дисципліни (в межах кожного блоку), між якими існує найбільша кількість споріднених понять, інтегруються між собою та утворюють інтегровані навчальні дисципліни – модулі модульної програми. Інтегрована ціль кожного модуля (інтегрованої навчальної дисципліни) визначається функціями тих дисциплін, що інтегровані, та розробляється як ієрархічна система. Мінімальною одиницею структурування цілі є окреме поняття, основа предметного знання (навчальної інформації), що формується в об'ємі, необхідному та достатньому для реалізації цілі. В свою чергу, поняття та пов'язана з ним ціль є мінімальною структурною одиницею інтегрованого змісту професійної підготовки. Для кожного модуля розробляється базова модульна програма інтегрованої навчальної дисципліни, що складається з базових навчальних модулів [8].

Аналіз наведених досліджень дає змогу стверджувати, що інтеграція фундаментальних та фахових знань при підготовці фахівців для будь-якої галузі передбачає створення інтегрованого змісту навчальної дисципліни, що є базовою та формує фахові знання (для економістів – це навчальна дисципліна «Економічна теорія»). Доповнюючи навчальні дисципліни, що підлягають інтеграції, повинні обиратися на підставі ретельного аналізу змісту навчальних програм та наявності об'єктивних умов їх об'єднання, тобто інтеграційних процесів, що відбуваються в науці й економіці (для економістів це фундаментальні навчальні дисципліни «Математика» та «Основи фінансово-економічних розрахунків»).

Найбільш поширеним результатом інтеграції є створення інтегрованих навчальних дисциплін або інтегрованих курсів, зміст яких здебільшого реалізується за допомогою модульних технологій навчання. Слід звернути увагу на те, що інтеграція фундаментальних і фахових знань дозволяє не тільки інтегрувати знання майбутніх фахівців, а також удосконалювати зміст і структуру навчальних дисциплін; вводити нові теми; вилучати ті, які для опанування основ певного курсу не мають істотного значення; змінювати порядок вивчення окремих тем, переміщувати теми в межах дисципліни, максимально ефективно організувати систему повторення раніше вивченого матеріалу [8].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Інтегроване навчання вже є частково впровадженим у фаховій підготовці студентів вищих технічних навчальних закладів, проте його потенціал ще не реалізовано в повній мірі. Нині випускник ЗВО економічного профілю володіє певною сукупністю знань та понять, однак не може системно мислити, аналізувати та оцінювати економічні чинники. Це не відповідає завданням, окресленим у Законі України «Про освіту» та Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття). Одним із шляхів розв'язання проблеми формування у студентів умінь самостійно розв'язувати виробничі питання із застосуванням знань з економіки є інтеграція – послідовна і повна реалізація органічного взаємозв'язку різних навчальних дисциплін. Європейська інтеграція України нагально ставить питання вдосконалення підготовки висококваліфікованих кадрів у вищих навчальних закладах, і як наслідок, збільшення соціально-економічного потенціалу держави. Рівень розвитку держави залежить від якісної підготовки фахівців, від належних

матеріально-технічних, кваліфікованих педагогічних умов навчально-виховного процесу.

Подальшого дослідження потребує розробка теоретичних засад методики навчання майбутніх економістів на основі інтеграції фундаментальних та фахових навчальних дисциплін у поєднанні із

сучасними технічними та інноваційними розробками, мультимедійними та програмними продуктами, а також із використанням 3D технологіями, віртуальними заняттями та практиками.

Список використаних джерел

1. Берулава М.Н. Интеграционные процессы в образовании. / М.Н. Берулава // Интеграция содержания образования в педвузе: Сб.н.тр. Сост. Салов Ю.А. – Бийск: НИЦ БИГПИ, 1994. – С. 3-9.
2. Бурилова С.Ю. Междпредметная интеграция в учебном процессе технического вуза: дис. на соискание уч.степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / С.Ю. Бурилова. – Новосибирск, 2001. – 247 с.
3. Волкова Н.І. Педагогічні умови підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю [Електронний ресурс]. – / Н.І. Волкова // Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/pptp_2013_4_4.pdf
4. Вотинцева М.В. Интегрированное обучение иностранному языку как условие формирования профессиональной мобильности экономистов: дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / М.В. Вотинцева. – Чита, 2011. – 227 с.
5. Жукович-Дородних Н.М. Педагогічні умови формування професійних умінь студентів економічних спеціальностей ВНЗ І-ІІ рівня акредитації / Н.М. Жукович-Дородних // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – К. – №3. – 2009
6. Конопленко, Л.О. Міжпредметна інтеграція у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/7859/1/Konoplenko.pdf>
7. Левчук О. В. Інтеграція природничо-математичної та спеціальної підготовки майбутніх економістів у вищих аграрних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Левчук. – Вінниця, 2008. – 23 с.
8. Попов М. В. Інтеграція фундаментальних та фахових знань при підготовці інженерів-зварювальників у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbimik/Popov.pdf>
9. Стасюк В.Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі «школа – вищий заклад освіти»: дис. кандидата пед. наук : 13.00.04 / В. Д. Стасюк. – Одеса, 2003. – 23 с.
10. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузієй, В. П. Ляхощкий [та ін.]; за наук. ред. Є. Р. Чернишової; Держ. вищ. навч. заклад «Ун-т менедж. освіти». — К.: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. С. 56 – 57

References

1. Berulava, M.N. 1994. Yntehratsyonnye protsessy v obrazovanii [Integration processes in education]. Integration of educational content in the University, pp. 3–9.
2. Burylova, S.Yu., 2001. Mezhpredmetnaya yntehratsiya v uchebnom protsesse tekhnicheskogo vuza [Interdisciplinary integration in the educational process of a technical college]. Novosibirsk.
3. Volkova, N.I. Pedagogicheskiye umovy pidvyshchenniya efektyvnosti profesiyanoi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profilu [Pedagogical conditions for increasing the efficiency of professional training of future specialists in the economic profile]. [online] Available at: file:///C:/Users/User/Downloads/pptp_2013_4_4.pdf.
4. Votyntseva, M.V., 2011. Yntehryrovannoe obuchenye ynostrannomu yazyku kak uslovye formyrovannya professyonal'noy mobyl'nosti ekonomystov [Integrated foreign language training as a condition for the formation of professional mobility of economists]. Candidate of Pedagogical Sciences. Chita.
5. Zhukovych-Dorodnykh N.M., 2009. Pedagogicheskiye umovy formuvannya profesiyonykh umin' studentiv ekonomichnykh spetsial'nostey VNZ I II rivnya akredyatsiyi [Pedagogical conditions for the formation of professional skills of students of economic specialties of higher educational institutions of I II level of accreditation]. Bulletin of the NTUU "KPI". Philosophy. Psychology. Pedagogy, 3.
6. Konoplenko, L.O. Mizhpredmetna intehratsiya u vyshchomu navchal'nomu zakladi [Interdisciplinary Integration in Higher Educational Institution]. [online] Available at: <http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/7859/1/Konoplenko.pdf>.
7. Levchuk, O. V., 2008. Intehratsiya pryrodnycho-matematichnoyi ta spetsial'noyi pidhotovky maybutnikh ekonomistiv u vyshchykh ahramnykh navchal'nykh zakladakh [Integration of natural and mathematical and special training of future economists in higher agricultural educational institutions]. Avtoreferet dissertation Candidate of Pedagogical Sciences. Vinnytsia.
8. Popov, M. V. Intehratsiya fundamental'nykh ta fakhovykh znan' pry pidhotovtsi inzheneriv-zvaryval'nykiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh [Integration of fundamental and professional knowledge in the training of engineers-welders in higher education institutions]. [online] Available at: <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbimik/Popov.pdf>.
9. Stasyuk, V.D., 2003. Pedagogicheskiye umovy profesiyanoi pidhotovky maybutnikh ekonomistiv u kompleksi «shkola – vyshchyy zaklad osvity» [Pedagogical conditions for the training of future economists in the complex "School - Higher Educational Establishment"]. Candidate of Pedagogical Sciences. Odessa.
10. Chernyshova, Ye. R., Huziy, N. V., Lyakhots'kyu, V. P.; Chernyshova, Ye. R., ed., 2014. Terminolohichnyy slovnyk z osnov pidhotovky naukovykh ta naukovo-pedahohichnykh kadriv pisyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity [Terminological dictionary on the basics of preparation of scientific and scientific-pedagogical staff of postgraduate pedagogical education]. Kyiv: SHEI "University of Management Education".

В статті проаналізована проблема професійної підготовки спеціалістів економічного профіля, підходи к інтеграції фундаментальних і професійних навчальних дисциплін при підготовці спеціалістів-економістів в системі вищого освіти.

Ключевые слова: *высшее образование, фундаментальные дисциплины, профессиональные дисциплины, интеграция знаний, профессиональная подготовка, специалист-экономист.*

Professional education is intended to solve a complex set of diverse tasks related to the training of future professionals who are ready to participate in the modern European labor market, to be mobile and to generate their knowledge in practical activities in the chosen field of study. The

purpose of the article is to study the issue of interdisciplinary integration in the process of training economists as well as the modular organization of training through the selection of disciplinary units that can enhance professional competence, and most importantly realize the level of knowledge in the future mobility and versatility of economists in the future. The methodological basis of the study consists of general scientific principles and methods of conducting scientific research, the provisions of economic science, set forth in the works of leading foreign and domestic scientists. The following methods were used in the work: analysis and generalization of domestic experience of existing positions and approaches, theoretical and methodological bases for pedagogical work in the field of training specialists-economists; system analysis; synthesis; classifications. The practical significance of the results obtained is the possibility of settling modern approaches in the construction of a consistent and complete implementation of the organic interconnection of various disciplines with the goal of forming students the ability to independently solve situational problems using knowledge of economics. The scientific novelty of the research is to substantiate the theoretical and methodological principles of introducing approaches to modernizing the practical training of economists as an element of the modular and substantive organization of learning units. An important issue is the study of the creation of integrated educational disciplines or integrated courses. Subsequently, the issue of developing interdisciplinary integration in the training of personnel will make it possible to increase the general level of professional competence of students in the field of economics in the field of economic specialties, as well as work on the prospect of securing knowledge and skills for obtaining them on a long-term basis.

Key words: higher education, fundamental disciplines, professional disciplines, knowledge integration, vocational training, economist specialist.

УДК 378:373.3.011.3-051:001.89

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-95-97

Молнар Тетяна Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,

Рябець Діана Василівна,
студент,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Статтю присвячено дослідженню особливостей науково-дослідної роботи студентів в умовах фахової підготовки. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначено сутнісний зміст понять «готовність до дослідницької діяльності», «науково-дослідна робота студентів»; окреслено основні завдання, форми та напрями вдосконалення науково-дослідної роботи студентів; з'ясовано роль і місце дослідницької діяльності у підготовці майбутнього вчителя початкових класів.

Ключові слова: готовність до дослідницької діяльності, науково-дослідна робота, професійна підготовка, майбутній учитель початкових класів.

Постановка проблеми. Пріоритетним напрямком розвитку вищої освіти є формування творчої особистості, здатної до саморозвитку і самовдосконалення як під час навчання у закладі вищої освіти, так і в майбутній професійній діяльності. Дослідницька діяльність студентів набуває все більшого значення і стає одним із головних компонентів професійної підготовки майбутнього фахівця. Це, перш за все, обумовлено тим, що ефективність останньої значною мірою визначається рівнем сформованості дослідницьких знань, умінь, розвитком особистісних якостей, накопиченням досвіду творчої дослідницької діяльності.

Для сучасного педагога актуальними є такі якості, як готовність до постійної самоосвіти, креативність, здатність здійснювати пошукову діяльність, отримувати нові знання, бачити перспективи власної самоосвітньої траєкторії і планувати стратегію її розвитку. Творчий підхід до розв'язання нестандартних педагогічних завдань можливий лише за умови свідомого оволодіння методами наукового пізнання, ознайомлення з методологією і логікою наукового дослідження. Тому одним із важливих завдань підготовки педагогічних кадрів є виховання творчих педагогів, здатних до науково-дослідної роботи [1].

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Проблема активізації науково-дослідної роботи студентів вирішувалась дидактами М. Даниловим, В. Єсіповим, І. Лернером, П. Підкасистим та ін. Л. Коржовою висвітлено педагогічні умови підготовки студентів до проведення педагогічних досліджень. В. Сотник розглядає різні аспекти організації самостійної дослідницької діяльності майбутніх фахівців. У роботах Т. Климової, Т. Попової, Т. Черняєвої розглянуто роль дослідницької діяльності в професійній підготовці майбутніх педагогів. Загальні питання організації дослідницької роботи студентів досліджено в працях С. Гончаренка, А. Кушнірук, С. Ракова та ін.

Мета статті: визначити роль і місце дослідницької діяльності в підготовці майбутнього вчителя початкових класів та окреслити сутнісні характеристики науково-дослідної роботи студентів як складової їх професійної підготовки.

Результати дослідження. В умовах модернізації освіти як ніколи необхідний фахівець, здатний до самостійного, активного і нестандартного вирішення професійних і дослідницьких завдань. Подібний підхід до характеру підготовки майбутнього вчителя орієнтує на виявлення і стимулювання такої інтеграційної характеристики, як готовність до дослідницької діяльності, яка могла б служити показником професійного становлення та розвитку, характеризувати прагнення особистості до активної, творчої та ініціативної дослідницької діяльності [10].

Л. Коржова під поняттям «готовність студентів до проведення наукових досліджень» розуміє інтегральне особистісне новоутворення, яке охоплює стійке прагнення до творчого наукового пошуку в галузі освіти, наявність спеціальних знань та умінь, а також комплексу індивідуально-психологічних і характерологічних особливостей, які забезпечують високу ефективність професійного функціонування.

Готовність майбутніх учителів початкових класів до дослідницької діяльності нами охарактеризовано як особистісну характеристику, яка відображає мотиваційно-ціннісне відношення до дослідницької діяльності, систему методологічних знань, дослідницьких умінь, що дозволяє продуктивно їх використовувати під час вирішення професійно-педагогічних завдань. Зазначимо, що основними видами дослідницької діяльності студентів, як відомо, є навчально-дослідна і науково-дослідна робота. Перший напрямок здійснюється у межах навчального плану і навчальних програм закладу вищої освіти. Його основна мета полягає у підготовці фахівця, що володіє необхідними якостями, а також сучасними методами наукового пізнання, уміньми аналізувати, інтерпретувати й адаптувати одержану інформацію відповідно до